

به بۆنه و روژه هانی مافه‌كاو مروّقيه و 🌸🌻🌺

(مافوو ئالای پیسه و ئەرمانه‌روو ویبیه‌ی (هویت‌ی)

ئالا سیمبۆل یان ئەرمانه‌ره و تایبه‌تمه‌ندی گروویپوی کۆمه‌لایه‌تی، نه‌ته‌ویو، گه‌لیو، وه‌لاتیو و یا ری‌کوزیایه‌وی سیاسی، کۆمه‌لایه‌تی و فره‌ه‌نگی. ئی قه‌واره‌ سیاسی و فره‌ه‌نگی و کۆمه‌لایه‌تیا ، وجود، داواکاری و یا په‌یامه‌ و ویشا‌ جه‌ راو ئالایوه‌ به‌ دنیاو ده‌وروو به‌ ریشا (تاوا ویبیه‌ی (هویت بشناسا. ئالا هه‌رپاسه‌ ئەرمانه‌ره و سه‌ره‌به‌ویبیه‌ی، ئازادی، تاریخ، سنووری جو‌غرافی و به‌ها کۆمه‌لایه‌تیه‌ کاو ئی قه‌وارانه‌ که‌ ئیشاره‌م په‌ نه‌ که‌ردی. یو‌ جه‌ ئامانجه‌ کاته‌ری ئالای هه‌ستوو یو‌گێرتیه‌ی و گری‌دیرای (ئینتیمای) نیشتمانی گرووی خاوه‌ن ئالاین.

مافوو خاوه‌نداریه‌تی ئالای جه‌ یاسا میاده‌وله‌تیه‌ کانه‌:

۱. ری‌ککه‌ و تنامه‌ و مافه‌ کاو مروّقی سه‌ر به‌ نه‌ته‌وه‌ یو‌گێرتیه‌ کا، جه‌ کۆمه‌له‌ یاساو ۲، ماده‌ و ۲۷ی که‌ مافوو که‌ مینه‌ کا دیاری که‌ رو، پاگی‌ری که‌ر سه‌روو ئانه‌یره‌ که‌ گرد که‌ مینیوی ئیتنیکی، زوانی، ئایینی و... مافوو به‌ کارئارده‌ی فره‌ه‌نگو ویش جه‌ ژیاوی پروانه‌یشه‌ نه‌ و هه‌رپاسه‌ مافوو پارێزنا‌ی ویبیه‌ی فره‌ه‌نگیش (هویت فره‌ه‌نگی) هه‌ن. نیشاندای ئەرمانه‌ری (سیمبۆل) فره‌ه‌نگی به‌ شیوه‌ن جه‌ مافوو ویبیه‌ی فره‌ه‌نگی ئانزانی.

۲. ری‌ککه‌ و تنامه‌ و پارێزنا‌ی که‌ مینه‌ کاو ئورویای، که‌ ۳۹ ده‌وله‌تی ئورویایی په‌ سه‌ندشا که‌رده‌ن و ئه‌رکدارینی به‌ چه‌ سپنا‌ی یاسا‌کاو ئی ری‌ککه‌ و تنامه‌یه‌.

ری‌ککه‌ و تنامه‌ که‌ جه‌ وه‌لینه‌ و ویشه‌ نه‌ ماچو:

ئه‌رکوو گلێرگه‌یه‌وی فره‌لایه‌نی (کثرت گرا) و دیمۆکراتیک و سه‌قامگیر نه‌ ته‌نیا ری‌زگی‌رتیه‌ین جه‌ " مافی ئیتنیکی، فره‌ه‌نگی، زوانی، ئایینی و ویبیه‌ی (هویت‌ی) که‌ مینه‌ کا، به‌ لکوو ئه‌رکی یاسایشچه‌ن که‌ ئیماکاناتی په‌ یواز په‌ی ئی که‌ مینا‌ فره‌راهه‌م که‌ رو تا بتاوا ویبیه‌ی ویشا‌ به‌ روزا، "پارێزنا‌ش و گه‌شه‌ش په‌ نه‌ بڤا.

ئى ری‌ککه‌ و تنامه‌ جه‌ ماده‌ و په‌نجی‌شه‌ نه‌ (۵) دیسان پاگی‌ری که‌ رو سه‌رو چه‌ سپنا‌ی و په‌یره‌ و که‌رده‌ی ئی مافا.

مافوو ویبیه‌ی (مافی هویت‌ی) جه‌ یاساو بنه‌ره‌تی وه‌لاته‌ دیمۆکراتیکه‌ کایچه‌ نه‌ په‌ سه‌ند کریان و به‌ • کرده‌وه‌یچ ئی مافاشا پارێزنا‌ینی و په‌یره‌ویچ کریا، په‌ی نمونه‌ی:

• سوئید

جه‌ وه‌لاتوو سوئیدی‌ه‌ نه‌ په‌نج (۵) که‌ مینئ ئیتنیکی - نه‌ته‌وه‌یئ به‌ ره‌سمی ئه‌ شناسایینی و ویبیه‌ی : فره‌ه‌نگی و نه‌ته‌ویشا‌ به‌ ره‌سمی ئه‌ شناسیان و هه‌رکام چی نه‌ته‌وه‌ا ئالوو ویشا‌ هه‌ نه‌ته‌وه‌ و سامی، روومی، فه‌نلاندی، یه‌هوودی و تورنه‌ دالین.

Sámi (indigenous people), Swedish Finns, Tornedalians, Roma, and Jews. These groups have specific rights to their languages (Sámi, Finnish, Meänkieli, Romani Chib, Yiddish)

سوئید یاسایه‌وی تایبه‌تش به‌ نامئ "یاساو پارێزنا‌ی که‌ مینه‌ کا جه‌ وه‌لاتوو سوئیدی‌ه‌ نه‌ دیاری که‌رده‌ن که‌ تایبه‌ته‌ن به‌ پارێزنا‌ی که‌ مینه‌ کا و مافی زوانیشا.

(Minoritetspråklagen/Minoritetslagen)

• ئالمان

جە ۋەلاتوو ئالمانیچە نە پیسە و ۋەلاتوو سوئیدی پەنج (5) کە مینی ئیتنیکیئ - نەتە ۋە یئ جە یاسای بنەرەتی ئی ۋەلاتینە بە رەسمی ئەشناسیانئ و وییە ی فەرھەنگی و نەتە ویچشا بە رەسمی ئەشناسیان و ھەرکام چی نەتە ۋە ایچە ئالو ویش ھەنە:

کە مە نەتە ۋە ی دانمارکی، کە مە نەتە ۋە ی فریزی، سوئری، روومی و سینتی.

the Danish minority, the Frisian ethnic group, the German Sinti and Roma, and the Sorbian people, Die dänische Minderheit, die friesische Volksgruppe, die deutschen Sinti und Roma sowie das sorbische Volk

یاسای بنەرەتی ئالمانی جە مادە و یەرئ (۳)، بە شوو یەرئ (۳) جە بارە و ۋەر بە سکه رده ی جیاوازی و یاشیلکە رده ی مافوو کە مینە کا پیسە ماچۆ:

Diskriminierungsverbot, Artikel ۳, Absatz ۳, Grundgesetz

"هیچ کە سیو نمە بو بە بۆنە و زوانیشە و، رەچە لە کیشە و، ۋەلاتیشە و، رەگە زیشە و و یان ئایینیشە و زلم و ستەمش ۋە نە کریو و یان پەراویز و زیو".

یاسا مافوو ئازاڤیە گەردیە کا پیسە و ئازاڤی و یروپە یلوای، ئازاڤی نەرە مەرزنا ی ریکوزیا ی و کور و کۆمە لو کە مینە کا یچ گێروو و پارێزنوشا.

🌹🌹🌹 ھە ورامان و مافوو ئالای

بێگومان مافی یاسایی و ئانزانی و سیاسی و فەرھەنگی خەلکوو ھە ورامانین کە ئالو ویش بو و ئی ئالای مشو جە گەردوو مە حالکە کا و ھە ورامانی ھەر جە تە ویلت و بیاریو گێرە تا یوو یاو و نە و سووژە و نۆتشی و بیساران و... و ھە ریاسە سە روو کە شە سە ر بە رزە کا و شاھۆی و کۆسالانی و تەتە ی و ژالانە ی و... بە ئازاڤی و بە شانازی ھە ھۆردریو و شە کیوو.

یرو چا نەتە وا کە ئینای جە سوئید و ئالمان و یاگە کاتە رینە، مە حالییو دیاریکریاشا چا ۋە لاتانە نیەن. بە لام ئالاکیشا گەرد یانپو ھە و جە مە کانە گەردیە کانە بە ئازاڤی ھۆرکریاپنە و شە کیوو ھە ورامانیو کە دە یان ھە زار سالت و یە رده ی تاریخی و جوغرافیایی و فەرھەنگی و زوانیش ھەن، چی مشو ئالاش نە بو؟ ئینە مافیوی رە وان.

ھەر کە س و لایە نیو ئی مافە رە وایا و خەلکوو ھە ورامانی بە رەسمی نە شناسو و یا چانە یە خرابتەر دژا پە تیشا کە رو، جە راسیە نە دژمنایە تی مافە ئانزانی و یاسایی و سیاسی و فەرھەنگی و زوانیە کا و خەلکوو ھە ورامانی کە رو. پیمانە و ئیمە ی ھە ورامانی پە ی ئە شناسای دۆس و دژمنیما ھۆرز و کە وتوو ئا لایە نانە و ھە رانو ھە روو مافە رە واکا ماو ھە.

موختار کە ریمی - ئالمان ۱۰.۱۲.۲۰۲۵